

odgovorno na vseh stopnjah in pri vseh vrstah šole. Porok za to nam je dejstvo, da so baš najprosvetljenejši duhovi med našimi profesorji vedno kazali razumevanje za naše težnje, podpirali naša stremeljenja po notranji izgradnji našega šolstva in spolniti naše splošne in strokovne izobrazbe ter bili v marsičem naši voditelji.

— Poročilo v. š. n. Westra pri zadnji seji viš. šol. sveta. Kakor smo prejeli informacije, je bilo poročilo viš. š. nadz. Westra podano na podlagi poročil srednješolskih ravnateljev, ki navajajo med drugim vzroke slabih uspehov tudi slabo pripravo ljudske šole. Zato ni smatrati poročila kot osebno mnenje in raziranje v. š. nadz. Westra ampak kot mnenje posameznih učit. zborov srednješolskih zavodov, ki naj naše pripombe vzamejo na svojo adresu.

— V 12. številki »Učiteljskega Tovariša« je bil objavljen dopis »Na naslov Kmetijske družbe v Ljubljani«, v katerem je izražena pritožba, da se učiteljem, udom Kmetijske družbe, odreja aktivna volilna pravica na občinskih zborih podružnic. Navedbe tega dopisa ne odgovarjajo popolnoma določilom pravil Kmetijske družbe za Slovenijo, vsled tega prosim podpisano družbo cenjeno uredništvo, naj blagovoli v svojem listu k temu dopisu objaviti sledeča pojasnila: V § 4. pravil Kmetijske družbe za Slovenijo se glede sprejema udov glasi: »Za prave ude sprejema glavni odbor le neomadeževane samolastne osebe, ki se dejansko pečajo s kmetijstvom bodisi kot lastniki ali kot užitniki posestev, ki je od njih v Sloveniji predpisana zemljarina. Pravi družbeni udeje zamorejo postati načelniki in odborniki podružnic, potem načelniki, oziroma predsedniki gospodarskih in kmetijskih združenj in združenj za čas svoje poslovne dobe, in sicer ne glede na to, ali so lastniki ali užitniki kakkega zemljišča ali ne, itd.«

Tako predpisuje ta § družbenih pravil, ki so bila sprejeta že 1912 l. in so od tedaj v veljavi, ne da bi se med tem časom proti temu določilu pritožil kak učitelj. Navzlic tem določilom so ostali učitelji ves čas udeje Kmetijske družbe za Slovenijo in so tudi marljivo delovali pri podružnicah kot njeni načelniki in odborniki in celo v glavnem odboru Kmetijske družbe, ki šteje med svoje odbornike tudi nadučitelja g. Črnagoja. Navedeno določilo § 4. ne velja samo za učitelje, ampak ravnotako tudi za župnike, kaplane, trgovce, obrtnike, delavce in druge nekmetijske sloje, ki nimajo zemljišča, da bi jih obdelovali, oziroma uživali. Navzlic temu deluje mnogo udov iz teh stanov kot načelniki, odborniki podružnic itd. Opozarjamo tudi na sledeči odstavek: »Pravi udeje smejo biti tudi užitniki posestev, od katerih se plačuje zemljarina.« Večina učiteljev na deželi ima pa šolski vrt, katerega uživa in upravlja. Šolski vrt je pa že zemljišče, od katerega se plačuje zemljarina, torej je tak učitelj samoosebni pravi ude Kmetijske družbe, če plača udnino. Ravnotako lahko postane pravi ude učitelj, ki ima v najem kak vrt, njivo ali drugo zemljišče. Pravi ude pa ne more biti ne učitelj, ne duhovnik, ne trgovec ali pa obrtnik, ki nima takega zemljišča ne v lasti in ga tudi ne uživa. Tedaj sme biti samo podporni ude. Iz tega sledi, da veljajo določila tega paragrafa za vse nekmetijske stanovne enake. Toda tudi takim podpornim udom je omogočeno delovanje pri Kmetijski družbi in njenih podružnicah, in sicer kot pravi udom po sledeči določbi: »Pravi družbeni udeje zamorejo postati tudi načelniki in odborniki podružnic, potem načelniki oziroma predsedniki gospodarskih in kmetijskih združenj

razvija se še dalje, dalje v zelo nevarni — dvom. In iz tega dvoma naj upam na zaželeni uspeh?! Kje je ona jasnost, resnica prozorna, dalje zavest, odporna sila, koja bi v malem srcu morala vzkleti?! Zaman iskanje; tem potom sene dasedeši!

Zato je potrebno več opreznosti in narodne doslednosti! Ona, res narodna srca, pričakujejo od Vas drugih pojasnil, drugih navodil, nasprotnih razpisov, kot je oni izza dne 4. jan. št. 6364. Teh ne akceptiramo, naša realna idealnost nas k temu sili! Čutimo jih le kot ovire, kot polena pod našimi nogami. Utrdite nas v tem upanju, to so naše najiskrenejše želje!

Mesto sličnih razpisov se spomnite na zgodovino italijanskega in nemškega iredentizma. In prepričan sem, da nam mesto sličnih razpisov in prepovedi preskrbite tako zelo pogrešani zemljevid neosvojenega ozemlja, kajti:

Od Balkana do Triglava
južni veter piše,
svoje sine majka Slava
v kolo skupaj iše! —

Zvonimir.

in združenj za čas svoje poslovne dobe, in sicer ne glede na to, ali so lastniki ali užitniki kakkega zemljišča ali ne.« Po tem določilu sme podružnica tudi podporni ude izvoliti za načelnika ali odbornika in s tem postane ta pravi ude. Ravnotako so pravi ude vsi predsedniki gospodarskih in kmetijskih združenj ter združenj za čas svoje poslovne dobe ne glede na to, ali so lastniki ali užitniki kakkega zemljišča ali ne. Iz tega je torej razvidno, da je bil omejen dopis netočen in da je vsakemu učitelju dana možnost udeleževati se kot pravi ude Kmetijske družbe, delovati na tem polju in uživati vse pravice, ki gredo pravi udom. Za prijazno objavo tega pojasnila se podpisana družba cenijo uredništvo najlepše zahvaljuje. Z odličnim spoštovanjem! Predsednik: Gust. Pirce; Tajnik: Ing. R. Lah. Opomba uredništva: Priobčujemo ta dopis v objektivno razjasnjen in dajemo besedo našemu poročevalcu.

— Pomota v zadnji številki. Učit. Tov. Člen 29 zakona o draginskih dokladah se mora glasiti: »Rodbinska doklada za ženo ne gre uslužbencem« itd., in ne, kakor je bilo napačno tiskano »Rodbinska doklada za otroke ne gre uslužbencem«. Ker je pomota načelne važnosti zato opozarjamo čitatelje, da pri uporabi ponatisa to upoštevajo.

— Dopisnike Učiteljskega Tovariša, ki poročajo o društvenih zborovanjih opozarjamo na vzorno poročilo, ki ga prinašamo v današnji številki pod naslovom »Učiteljsko društvo kranjskega okraja v rubriki »Iz naše organizacije«, katero lahko služi za vzor vsem poročevalcem in društvenim tajnikom. Iz poročila je razvidna tudi splošna naloga naših okrajnih učiteljskih združenj in smeri v kateri se imajo gibati, zato bo gotovo zanimalo tudi druge čitatelje.

— Protest. Učiteljsko na Trebelnem protestira soglasno proti nameravani izključitvi učitelstva iz pisarni ministerstva prosvete. Nočemo, da bi bili v naših uradih nastavljeni uradniki, ki niti polna nima o pedagogiki in šolstvu. Upamo, da bo vse učiteljsko storilo svojo dolžnost in se nam pridruži v našem protestu proti tej krivični nameri. Opomba uredništva: Na drugem mestu poročamo, da se je navedeno vprašanje zaenkrat ugodno rešilo.

— Iz mestnega šolskega sveta. O zadnji redni seji mestnega šolskega sveta, ki se je vršila v četrtek dne 16. marca 1922, smo prejeli sledeče obvestilo. Predsednik otvoril sejo in pozdravi nova zastopnika učitelstva Alojzija Novaka in Miro Engelmannova kot namestnika zadržanega nadučitelja Frana Črnagoja. Sklene se dosedanjima zastopnikoma Juraju Režku in Janezu Levcu za mnogoletno in marljivo sodelovanje v korist in prosopeh mestnega šolstva izreči primerne zahvalo. Poročilo o došlih kuracijah se vzame na znanje. Zapisnik zadnje redne seje z dne 18. januarja 1922 se odobri brez ugovora. Poročili o personalijah in pa o dopustih izza zadnje upravne dobe se vzame na znanje. Za razpisano službeno mesto stalne voditeljice na I. mestnem otroškem vrtcu predloži se višjemu šolskemu svetu ternopredlog. Na znanje se vzame poročila okrajnega šolskega nadzornika o nadzorovanju III. mestne dekliške osnovne šole, mestne manjšinske šole, III. mestne deške osnovne šole, I. mestne dekliške osnovne šole in II. mestne deške osnovne šole v šolskem letu 1921/22 in se predloži višjemu šolskemu svetu v odobrenje. Na znanje se vzame posnetek letnega glavnega poročila o stanju ljubljanskega osnovnega in meščanskega šolstva za koledarsko leto 1921, ki je bilo višjemu šolskemu svetu že predloženo. Sklepa se o treh prošnjah telovadskih združenj za prepuščenje šolskih telovadnic v društvene telovadske svrhe. Ko se poda o neki interni zadevi uradno pojasnilo, zaključil predsednik sejo.

— Srečke Kola jugosloven. sester so izžrebane z glavnim dobitkom serija C št. 16.879, drugi dobitke serija A 7.270. Zrebalne liste, ki so že v tisku, razpošljemo na vsa šol. vodstva prihodnji teden.

— Jesenice. — Zahvala. — Po iniciativni tovarišice Antice Turkovičeve, učiteljice srbohrvaščine je zbral gospod Al. Trifkovič, spediter na Jesenicah med svojimi rojaki, brati Srbi zdato vsoto 448 Din., za kateri znesek se je kupilo 64 komadov »Srbohrvaških čitank« za jeseniške revne otroke. Za to prelepo in posnemanja vredno požrtvovalnost izrekamo g. Al. Trifkoviču iskreno hvalo. Naj ostane v nadalje tako naklonjen naši mladini. — Klub »Soča«, podružnica Sava-Jesenice je pa daroval po blagopokojniku g. Fr. Urhu 200 K za revne šolarje, da se jim preskrbi najpotrebnejše učne pripomočke. — Hvala!

— Današnja številka prijavlja razpise učit. služb v Prekmurju. Opozarjamo tovariše in tovarišice po vsej Sloveniji, naj prosijo za razpisana mesta.

— Šols »Slepca nove oči«, ki uč. kako je mogoče, da slepec zopet spregleda, je ravnotako izšel. Nabiralne pole s položnicami razpošlila in pismena naročila sprejema Matej Stergar v Ljubljani. Japljeva ulica št. 3; spis pa se vpošlje takoj, ko je 5 Din. za izvod vplačanih pri kr. poštne čekovnem uradu.

— Šolska vodstva oziroma tovariši, ki so naročili jeseni divjake pa še ne plačali, naj pošljejo tozadevne zneske na višji šolski svet, oddetek za šolsko vrtarstvo, da bo mogoče poravnati račune. Kdor še rabi jabolčnih ali hruškovih divjakov, naj jih naroči pri »Sadiarskem nadzorništvu« v Celju (okrajno glavarstvo). Prihodnje leto bodo na razpolago hruškovji divjaki, jabolčnih bo prav malo. A. Skuli.

— Šolska mladina 6. razredne osnovne šole v Dobovi pri Brežicah je darovala za letošnje »pirhe« Jugoslov. Matici K 1076 (Din. 269.)

— Čast, komur čast. Tovariš Drago Hude žrtvuje tedensko 18 ur svojega prostega časa »Sokolu« na Jesenicah in sicer opravlja vsako nedeljo od 10.—12. knjižnico »Sokola« poučuje brezplačno vijolino »Sokolski« naraščaj in še sodeluje pri orkestru.

Terminirana poročila šolskih vodstev. Višji šolski svet glasom odloka z dne 6. sučca t. l. št. 3091 vedno češče opozarja, da nekateri šolski sveti zahtevana poročila in izkaze prepozno vlagajo. Da ne morejo okrajni šolski sveti točno dalje uradovati, so baje večinoma vzrok šolska vodstva, ki se ne držijo določenega roka glede terminiranih poročil. Ker mora okrajni šolski svet iz poročil šolskih vodstev sestavljati skupna poročila ali skupne izkaze in jih pravočasno predložiti dalje, je res treba, da šolska vodstva predlagajo terminirana poročila v določenem roku in se drže točnega reda. Da se pa to doseže, bi bilo umestno, da že ali šolska oblast sama ali okrajno učiteljsko društvo sestavi seznam periodičnih vlog šolskih vodstev (in krajin šolskih svetov) kakor sem našel to v pol. okraju Celje (tiskala Učit. Tiskarna v Ljubljani) ter ta seznam dajo v tisk na stroške posameznih šol. S tem bi bil vsak tozadevni nedostatek odpravljen. Kakor je bilo nekoč čitati, je Višji šolski svet tak seznam obljubil izdati, a do danes se to še ni storilo.

— K razpisu učitelj. služb v krškem okraju v zadnjem U. T. se pripominja, da bi imel učitelj samec v Leskovcu poleg proste stanovanj. sobe tudi hrano. Dober telovadelec muzikaličen učitelj bi imel hvaležno delo tudi na prosvetnem polju.

— Polzela. Za izraženo ogorčenje povodom strupenega napada na mojo osebo v celjski »Novi dobi«, ki je res izšel iz učiteljskih vrst, se vsem tovarišim in tovarišicam iskreno zahvaljujem. Ker je vpeljana disciplinarno in sodniško postopanje, ne morem sedaj dalje o tem razpravljati. — Pet. Loparnik.

— Vprašanje. Katera učiteljska rodbina v Sloveniji bi hotela sprejeti upokojenega tovariša na hrano in stanovanje proti primernemu plačilu. Soba lahko meblira upokojenec sam. Naslov se zve pri uradništvu.

— 9. aprila ob 3. uri pop. ima Kolo jugosloven. sester svoj redni občni zbor v veliki dvorani Mestnega doma. Prosim cenjene tovarišice, da se udeležite tega shoda v kar največjem številu in povabite Vaše znanke!

† Korbán Josip. — V Artičah pri Brežicah je dne 25. marca t. l. umrl tamojni učitelj Josip Korbán, star komaj 22 let. Pogreba so se udeležili tovariši sosednih šol in mnogo domačega občinstva. Pri odprtem grobu se je poslovil od pokojnega v pretresljivih besedah tov. naduč. Tominc iz Globokega. — N. v. m. p.

— Kdor rabi »disače« za šarjenje oisanic ali pirhov, naj tavi to šol. vodstvu v Adlešičih p. Črnomelj. Cena 1 Din. za komad.

— Pirhi za naše neodrešene bratce. Metliška šolska mladina je zbrala na poziv Jugoslovanske Matice 964 K za pirhe našim malčkom v zasedenem ozemlju. Živeli mladi Belokranjčki!

Neodrešena domovina.

—r Čitalnicam in knjižnicam. Kljub velikemu riziku se je odločila »Goriška Matica«, da izda za leto 1922 tri izvirne slovenske knjige. Vsled majhnega števila Primorcev je jasno, da pride »Goriška Matica« na svoj račun le, če jo podpre vsa Slovenija, s tem da kupi knjige. Zato apeliramo na vse čitalnice in knjižnice,

na vsa izobraževalna in druga kulturna društva, da naroče knjige »Goriške Matice« ter jej tako omogočijo, da nadaljuje svoje kulturno delo. Povdarjamo, da so knjige »Goriške Matice« dobre in da bo posebno bogato ilustriran koledar toplo pozdravljen od vseh, ki imajo le količkanj zmisla za boj naših vrlih Goričanov. Zato moremo knjige »Goriške Matice« prav toplo priporočati. Ker so knjige tudi silno poceni, tri knjige veljajo samo 60 K, smo prepričani, da bodo storila naša društva svojo dolžnost do naroda ter do svojih članov in naročila knjige »Goriške Matice«. Knjige se naroče v Ljubljani, Pred škofijo št. 21.

—r Poitalijančevanje Primorja. V Trstu se je pred kratkim vršilo veliko zborovanje laške raznarodovalnice »Lega Nazionale«. Predsedoval je zborovanju tržaški župan dr. Pitacco, ki je v svojem nagovoru povdarjal, da mora Lega vršiti v današnjih časih svojo nalogo bolj kot kdaj prej ter zastaviti vse sile, da popravi ono, kar se v prejšnjih časih ni dalo niti mogoče storiti. Društvo dobiva letne podpore od družbe »Dante Alighieri« v znesku 50 tisoč lir; tudi vlada prispeva s precejšnjim donosom, ali vse to društvu ne zadostuje, ker ima Lega letnih stroškov okrog 420.000 lir. Pitacco je priporočal zborovalcem, da čim izda nešje podpró Lego, ter ji stoji z vso svojo moralno in materijelno silo ob strani. — Znano je, da polaga Lega največjo važnost na šoloobvezno decó in na mladino, ki je šoli že odrasla. V Istri vzdržuje danes Lega 38 azilov s 1400 otroci in 4 rikreatorije, v katerih je več nego 1600 otrok. Posebno pozornost posveča društvu azilom na Opčinah, v Nabrežini in Postojni. V azilu na Opčinah, ki je bil lani odprt, je nad 200 otrok, kar ima za posledico, da je v letošnjem šolskem letu v laški ljudski šoli na Opčinah vpisanih 175 otrok, dočim jih je bilo v preteklem letu na tej šoli samo 40. »Rječki Glasnik« z dne 15. t. m. piše, da dobiva Lega od raznih strani Istre danna-dan prošnje, v katerih se prosí za odprtje novih azilov. — Tako je na široko zasnovano raznarodovanje naših ljudi v zasluženi domovini. Treba je tudi od naše strani velike požrtvovalnosti, da se reši, kar se rešiti da onkraj vsiljenih nam državnih mej. Na delo za »Jugoslovansko Matico«!

—r Županom občine Lokavec pri Ajdovščini je bil pri zadnjih občinskih volitvah, ki so se vršile v zasednem ozemlju, izvoljen naš tovariš Edmund Čibej, bivši nadučitelj na Dolu pri Ajdovščini.

—r Smrtna kosa. Na Pečinah v tolminkem okraju je nemila smrt pobrala vrlega tov. Janka Gerželja. Pokojnik je maturiral v Kopru l. 1899, ter služboval na raznih krajih tolminskega okraja. Bil je vnet narodni delavec ter se mnogo trudil za sokolsko probujo našega naroda na Cerkljanskem. Blag mu spomin!

Vestnik učit. ženskih ročnih del.

»ŽENSKA ROČNA DELA IN UČITE-LJICE«.

(Piše: R. S.)

(Dalje.)

Če v ž. r. d. ne iščemo drugega nego gmotno dobičkanosno stran, zapostavljamo same to disciplino, potisnemo jo na stališče, katero je zavzemala pred 150 ali 180 leti.

Noben učni predmet osnovne šole nima zmoglosti tako neposredno gojiti čut snage, vstrajnosti, potrpežljivosti, naklančnosti, ročnosti in delavnosti kakor žensko ročno delo. S tem služi narodnemu gospodarstvu, ker brez omenjenih lastnosti ni misliti dobre gospodinje. Osnovna šola ne pošilja v svet pisarjev, mizarjev itd., ampak male ljudi z dobro voljo in zmoglostjo naučiti se teh poklicev. Istotako ne moremo zahtevati od osn. š. da bi pošiljala v svet izurjenih kuharic, šivilj, čipkaric itd. Kje in koliko dopuščajo sedanje življenske razmere uporabljati gmotno dobičkanosno — pri ž. r. d. pridobljeno spretnost, bodi mi dovoljeno omeniti na drugem mestu.

Vojna nam je vzela za nekaj let materijal, potreben za učenje ročnega dela. Zdaj nam ga je podražila do nedosežne višine. To je zadajalo našemu predmetu hudo rano. Bodi to za nas dober nauk. Razvidli smo kako malo smo bili pripravljani na vojno. Pozabili smo v robstvu, da je naša zemlja bogata, da nam je dajala in nam da lahko materijal za gojenje narodnega ročnega dela. Pozabili smo tudi, da je naša noša lepa, ponosna tako, da se ni treba skrivati pred modro. Dokler se ne vlečemo k počitku in pozdravljamo zoro z vzdihom Istra, Trst, Gorica, ne bo-